

Люта О.В. Банківське кредитування як інструмент фінансового забезпечення розвитку інноваційного сектору економіки [Текст] / О. В. Люта, А. Г. Бухтіарова // Економічний простір : збірник наукових праць.— 2011.— № 48/2.- С. 111–119

К.е.н. Люта О.В., студент Бухтіарова А.Г.

ДВНЗ «Українська академія банківської справи

Національного банку України»

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

У статті розглянуто проблемні питання взаємодії банківського і реального секторів економіки. Особлива увага приділена заходам, що спрямовані на забезпечення розвитку інноваційного сектору економіки України та удосконалення процесу банківського кредитування інноваційних підприємств.

Ключові слова: реальний сектор, банківський сектор, інновації, кредитування, фінансування.

І. Вступ. В ринкових умовах необхідність забезпечення високого рівня ефективності господарювання посідає центральне місце в економічній політиці держави, формує стратегію діяльності виробничо-господарських структур. Досягнення стійких тенденцій економічного зростання безпосередньо пов'язане з активізацією роботи підприємств, постійним системним оновленням основних фондів, підвищенням конкурентоспроможності продукції. Однак досягти стабільного економічного розвитку в країні неможливо без ефективної взаємодії банківського та реального секторів економіки. Таким чином пошук шляхів взаємовигідної співпраці між банками та підприємствами є одним з найважливіших завдань, від якого залежать ефективність і тривалість процесів оздоровлення реального сектору економіки та його подальший розвиток.

Проблеми розвитку взаємодії реального і банківського секторів економіки знайшли висвітлення у наукових працях багатьох науковців. Зокрема, можна відмітити роботи В. Балюка, І. Гуцала, О. Клименка, Ю. Коновалова, М. Крупка, О. Скаско, І. Шевченка.

II. Постановка завдання. Метою даної роботи є дослідження функціонування реального і банківського секторів економіки України та виявлення напрямків посилення їх взаємодії, зокрема в частині кредитування інноваційних підприємств.

III. Результати. Впродовж останніх років спостерігалось зростання ВВП паралельно із зростанням обсягів інвестицій в основний капітал. Проте, основним джерелом фінансування капітальних вкладень залишаються власні кошти підприємств та організацій (понад 60 %).

Другим за значенням джерелом фінансування розвитку реального сектору є позики банків. Розглянемо основні показники, що характеризують підвищення ролі банківського кредитування у фінансуванні реального сектора України у таблиці 1.

Таблиця 1 – Основні показники банківського кредитування у фінансуванні реального сектора України за період 2000 – 2009 рр. [1]

Показники	Рік					
	2000	2005	2006	2007	2008	2009
ВВП, млн. грн.	170070	441452	544153	720731	948056	914720
Кредитні вкладення, млн. грн.	19574	143423	245230	426867	734022	723295
Співвідношення кредитних вкладень до ВВП, %	11,5	32,5	45,1	59,2	77,4	79,1
Кредитні вкладення, у т.ч.:						
- короткострокові	16060	54823	86197	131505	222033	230974
- у % до попереднього року	172	135	157	153	169	104
- довгострокові	3514	88601	159033	295363	511989	492322
- у % до попереднього року	129	185	179,5	185,7	173,3	96,2
Кредитні вкладення, у т.ч.:						
- у поточну діяльність	18466	121034	137516	217271	359140	373759

- в інвестиційну діяльність	1108	22384	49975	94690	144626	149232
Питома вага інвестиційних позичок в кредитних вкладення, %	5,7	15,6	20,4	22,2	19,7	20,6

Аналіз основних показників кредитування банківською системою розвитку економіки свідчить про те, що за період з 2007 по 2009 рік короткострокові кредитні вкладення у 2009 році становили 230974 млн. грн., що на 4 % більше від показника 2008 року, довгострокові ж вкладення зменшилися на 3,8 % і становили у 2009 році 492322 млн. грн. Кредитні вкладення в інвестиційну діяльність в 2009 році були на рівні 149232 млн. грн., а питома вага інвестиційних позичок в загальній сумі кредитних вкладень склала 20,6 %.

Однак, незважаючи на зростання обсягів наданих кредитних ресурсів, слід відмітити, що рівень кредитування української економіки вітчизняними банками у порівнянні із кредитними вкладеннями закордонних банків розвинутих країн в економіку є недостатнім для фінансування розвитку економіки. Відношення кредитів до ВВП в Україні складає 65,2 %, у той час як у деяких країнах, наприклад США, обсяги кредитування перевищують обсяги ВВП і становлять 161 %.

У сучасних умовах напрямки банківської діяльності удосконалюються та набувають нових рис, виникають нові види банківських операцій, продуктів та послуг для корпоративних структур реального сектора економіки: від різних форм участі спеціалістів банків у процесах оптимізації управління грошовими потоками підприємств до створення складних об'єднань із можливостями корпоративного контролю. Це дає змогу скористатися досвідом банківських спеціалістів, їх умінням оптимізувати механізми управління фінансами, досвідом придбання корпоративних прав і співпраці з іноземними інвесторами.

Проте, потенціал банківської системи в проведенні інвестиційно-інноваційної діяльності повністю не реалізовано. Це зумовлено низкою об'єктивних причин, до яких, у першу чергу, слід віднести політичну та

економічну нестабільність, високий рівень банківських ризиків, низький рівень концентрації банківського капіталу, недосконалість законодавства.

Отже, на сьогоднішній день, особливого значення в Україні набуває проблема кредитування інноваційних підприємств. За умов, коли ступінь розвитку й динамізму науково-технічної сфери визначає конкурентоспроможність країни на міжнародних ринках в довгостроковій перспективі, значно актуалізується потреба в активному використанні банківських кредитних ресурсів. Саме використання інновацій у виробничій сфері є одним із основних факторів економічного зростання країни.

Законом України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 року встановлюється, що головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни. Також визначається, що основними принципами державної інноваційної політики є:

- орієнтація на інноваційний шлях розвитку економіки України;
- визначення державних пріоритетів інноваційного розвитку;
- формування нормативно-правової бази у сфері інноваційної діяльності;
- створення умов для збереження, розвитку і використання вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалу;
- забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності;
- фінансова підтримка, здійснення сприятливої кредитної, податкової і митної політики у сфері інноваційної діяльності [2].

Виконання і дотримання вищезазначених принципів неможливе без ефективної взаємодії держави з фінансово кредитною системою, насамперед з комерційними банками.

Нині в Україні, основними напрямками діяльності банків у сфері інвестиційного фінансування промислових підприємств є наступні:

- пряме фінансування інвестиційних проектів;
- відкриття різноманітних кредитних ліній;
- здійснення лізингових та іпотечних кредитних операцій [3].

На нашу думку ще одним із перспективних шляхів посилення взаємодії банківського і реального секторів економіки в частині кредитування інноваційних підприємств є поступове зниження ціни банківських кредитів для потреб інноваційного сектору. Можливим є застосування такої моделі кредитування інноваційних підприємств, коли відсотки за наданими банківськими кредитами частково будуть погашатися державою, тим самим забезпечуючи дані підприємства додатковими фінансовими ресурсами. Відсоток погашення буде у діапазоні 2-5% в залежності від сфери діяльності конкретного підприємства. З метою підвищення зацікавленості банків у співпраці з інноваційними підприємствами доцільно запровадити податкові стимули для надання кредитів банківськими установами. Окрім того, слід запровадити механізм державного страхування кредитів, виданих підприємствам, які розробляють і впроваджують інноваційну високотехнологічну продукцію й діяльність яких пов'язана зі значним інвестиційним ризиком. Взаємодія державних програм підтримки розвитку інноваційних підприємств та комерційних банків представлено на рисунку 1.

Рисунок 1 – Взаємодія державних програм підтримки розвитку
інноваційних підприємств та комерційних банків

IV. Висновки Таким чином, основна перевага активного залучення держави в процесі банківського кредитування інноваційної діяльності є очевидною. Суб'єкти інноваційної діяльності отримують можливість у будь-який момент оперативно мобілізувати додаткові грошові ресурси, необхідні для вирішення поточних і довгострокових господарських потреб, що, дозволить кредиторам перетворити вільні кошти в дохідні активи. Одним із державних інструментів підвищення зацікавленості банків у кредитуванні інноваційних підприємств може виступати пільгова система оподаткування даних банків. У свою чергу, підтримуючи інноваційну сферу, держава зможе забезпечити інноваційний розвиток економіки та наповнити бюджет додатковими надходженнями від впроваджених інновацій.

Література:

1. Бюлетень Національного банку України [Електронний ресурс] : Бюлетень НБУ № 10/2010 (211) – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/Publication/econom/Buletten/2010/bull_10-10.pdf. – 13.12.2010. – Назва з екрана.
2. Про інноваційну діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15>. – 13.12.2010. – Назва з екрана.
3. Кузнецова, Л. В. Роль банківського кредитування у фінансовому забезпеченні розвитку реального сектора економіки України [Текст] / Л. В. Кузнецова // Економічний простір. – 2008. – №20/1. – С.107-115.

